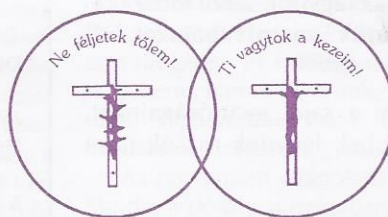

Máté 25,36: „....Börtönben voltam és felkerestetek.”

JOBIB LÁTOR

A megvetettek pasztorációját és szociális gondozását végzők lelkeségi és módszertani lapja
Internet partnerünk a TiszaNet • http://www.tiszanet.hu/mecses_majzik/

A MÉCSSES LELKISÉG LAPJA

1998 március/április

V. évf. 2. szám

Folyóiratunk az **OBmT** Országos Bűnmegelőzési Tanács anyagi támogatásával jelenik meg

„Aki Istent szereti benned,
úgy őriz meg, hogy elenged:
Aki csak magát szereti benned:
úgy veszít el, hogy görcsösen
ragaszkodik hozzád.

(Simon András)

Otthonaink életéből: **Mécses tanya**

Struccfarm.
Német evangélikus börtönlelkész látogatása 1997.

Márciusi imaszándékok

1. Imádkozzunk azért, hogy a Nagyböjt szent időszakában magunkba fordulva fel merjük ismerni hibáinkat, bűneinket!
8. Imádkozzunk azért, hogy a saját gyarlóságainkat, bűneinket felismerve, elnézőbbek legyünk mások iránt is!
15. Imádkozzunk azért, hogy a felismert bűneinket igaz szívvel meg tudjuk bánni, majd bocsánatot tudjunk kérni azokért Jézustól, törekedve a jóvátételükre!
22. Mennyei Atyánk! Engedd meg, hogy a Jobb Latorhoz hasonlóan, legalább az utolsó órákban felismerjük Fia-dat Krisztust és adj erőt, hogy irgalmadért esedezve meg-szólítsuk őt!
29. Jézus Krisztus! a Jobb Latornak megígértet az örök üdvösséget. Erre vágyunk mi is mindannyian: szabadult és börtönben élők egyaránt. Bátoríts bennünket, hogy legalább az utolsó órákban amint a Jobb Lator, Hozzád fordulhassunk!

Áprilisi imaszándékok

5. Imádkozzunk a Nagyböjtben megtértekért, hogy a nagyhéten szívükben átélhessék a szent eseményeket!
12. Imádkozzunk, hogy Krisztusunk feltámadása minél több bűnös ember szívében is megtörténjen!
19. Imádkozzunk azokért, akik felismerték az igazi keresztény értékeket, hogy ezek rögzüljenek lelkükben, életükben!
26. Imádkozzunk minden börtönből szabadultért, hogy ellenálljon az újabb bűncselekmény elkövetése kísértésének!

Májusi imaszándékok

3. Imádkozzunk az édesanyákért, azokért is, akik eldobták vagy megtagadták a gyermeküket!
10. Imádkozzunk azokért az elítéltekért, akik a teológiai tanfolyam hallgatói, hogy pozitív hatást tudjanak gyakorolni társaikra!
17. Imádkozzunk minden kiszolgáltatott, megalázott, kétségbeesett emberért, hogy felismerjék: igazi védelmet, reményt és békességet csak Krisztustól nyerhetnek!
24. Imádkozzunk azokért az önkéntes levelezőinkért, akik a börtönökben kapcsolat nélkül élőknek nyújtják a reményt!
31. Kérjük a Szentlelket, hogy áradjon ki a megvetett embertestvéreinkre is, és nyissa meg szívüket, elméjüket Krisztus felé!

A tartalomból

Tom James:

Dismas – az elítéltek védőszentje 4

Ifj. Lele József:

Haragvásból szeretet 8

A nuncius Atya levele a Jobb Lator emléknapjára . . . 9

Dr. Korinek László:

A rejtett bűnözési vizsgálatok legfontosabb eredményei 10

Dr. Lénárd György:

Veni Sancte a börtönben 12

Rózsa Lászlóné:

Levelezőkkel találkoztam 14

A sikeres élet nem jutalom, hanem kegyelem, amiért köszönettel tartozunk! 15

Emlékeztető és megvívó

a

Közgyűlésünkre és továbbképzésünkre

Az 1997. évi Közgyűlésen elhangzottak szerint is, tisztelettel és szeretettel meghívom Önöket 1998. június 17–18-án rendezendő továbbképzésünkre és Közgyűlésünkre! Hagyományaink szerint a szállás (szerény körülmények között) és az étkezés (a reggeli kivételével) ingyenes. természetesen önkéntes anyagi hozzájárulásukat hálásan fogadjuk! A program a szokásos:

17-én: Közös ebéd a Hittudományi Főiskolán.

Továbbképzés a Katolikus Házban

Este marhapörkölt vacsora a Társaság Központjában.

18-án: Püspöki szentmise a Dóm altemplomában
Közgyűlés

Ünnepi ebéd, közben a kitüntetések átadása a Szegedi Fegyházban.

Fakultatív börtönlátogatás, illetve a Mécses tanya (struccok) megtekintése.

Jelentkezni a Társaság központjában lehet:

6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Ez évben ünnepelhetjük először a Jobb Lator (Dismast), mint az elítéltek és a börtönpasztorációt végzők, a Mécses lelkeséggel bírók „védőszentjét”, mint Krisztusra mutató példaképet. Ezt a meghatározását ti., hogy a Jobb Lator a Krisztusra mutató példaképünk, mindhárom magyar történelmi keresztény egyház vezetése elfogadta, sőt az emléknapiját is, mely a minden Húsvét előtti hónap utolsó pénteké. Tehát 1998-ban március 27-én emlékezhettek meg róla kiemelten. Üdvös volna, ha legelsősorban a börtönllekipásztorok, másodsorban a minden hónap utolsó péntekén a megvetettekért imádkozók és mindenkinek példát mutatva a keresztény főpásztorok emlékeznének meg hívek előtt a Jobb Latorról és említenek őt példaképünknek, mégpedig az Úr Jézus Krisztusra mutató példaképünknek!

A börtönökben látogatást tenni, arról jól, de leginkább rosszul írni, filmet készíteni olyan izgalmas, olyan jólesően borzongató. A bűnbeesetteket mint ketrecben élő vadakat bámulni, a gyűlölködésen vagy a sajnálkozáson kielégülő kéjes érzése által a magasabbrendűségem érzésében tudatában fürödni milyen jó.... Erősíti, bizonyítja számomra, hogy én jó vagyok, milyen jó is vagyok... Sőt hálát is adok az Istennek, hogy „nem olyan vagyok, mint ez a vámos!” (Lukács 18,11) De a börtönökben és azokon kívül a megvetett emberek megismerését, meghallgatását, barátságát, oktatását, nevelését, gondjainak orvoslását, magányának megosztását, evangelizációját, iránymutatását, Istenhez vezetését, a bennük is élő Krisztus alázatos szolgálatát csak nagyon kevesen (merik) vállalni. Ezért is gondolom, hogy a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság (szolgálatot is vállaló) tagsága soha nem lesz tömeges. Marad mint most is, összehasonlíthatatlanul kevesebb, mint más szeretetszolgálatoké. Azért is, mert a társadalmi elismerés helyett a megvetettekért tudatosan foglalkozók a tapasztalat szerint maga is megvetetté (és nem kívánatosá) válnak. Meggyőződése, hiszem, hogy Jézus szavára hagyatkozva, az elismerést majd odaát kapják!

Legtöbben a levelezőink vannak, majd a börtönökben szolgálatot végző lelkipásztorok és világi segítők, és egyénenként, akik az utógondozásban tevékenykednek. Ugyancsak néhányan a büntetés-végrehajtás dolgozói közül, akik hivatással végzik feladatukat, ezzel segítik a tulajdonképpen közös törekvésünket is. Még nagyon kevesen vannak, akik a kötelező anyagi hozzájárulásukat rendezik. (Sajnálattalosan még az alapító egyházak között is van olyan, aki nem rendezte a tavalyi, önként vállalt anyagi támogatását.) Olyanok, akik ezen felül is nyújtanak támogatást... bizony az egyik kezem ujjai is többen vannak. De (remélem csak egyelőre) egy olyan önkéntesünk sincs, aki önzetlenül segítene az adminisztrációban, a könyvelésben, a jogi útvesztők figyelésében és kalandozásaiban, a pályázat figyelésében és készítésében, a hivatalokkal, vállalatokkal való ügyintézésben, a reklámokban.

Kérem a tisztelt olvasóimat, hogy a fentebb leírtakat őszintén tájékoztatónak, vegyék csak és semmiféleképpen nem panaszkodásnak! Nincs okunk sem jogunk a panaszkodásra, hiszen nap mint nap érezzük isten jelenlétét, velünkletétét és biztonságot sugalló szeretetét.

Mert a ténylegesen tevékenykedő mintegy 300 fő önkéntes munkatársunk mellett, jóval nagyobb számban, érezzük a pártolókat, az érdeklődőket, a szimpatizánsokat. Nem be-

szélve az erkölcsileg és anyagiilag is támogató egyházakról és azok szervezeteiről.

Mert mindig is megadta és megadja mindazokat a személyi, dologi és pénzügyi szükségleteket, akkor amikor az idő arra megérett, és valóban indokolt. Amikor kérésünket nem teljesítette, hamar rájöttünk, hogy rossz irányba akartunk hatolni. Tapasztaltuk, hogy ha Istenre hagyatkozunk, akkor csodálatos virágok és gyümölcsök teremnek...

Az így termett virágok és gyümölcsök: az eredményeink. Mindig valóságok, megfoghatók, ellenőrizhetők. A lelki gyümölcsök mindig azok a magvetések (gondolatban, imával, jócselekedetekkel, a szeretet minden formájával: a megbocsátással, az elfogadással, a türelemmel, a felkarolással, pedig reményünk szerint olyan magvetések, amelyek a Szentlélek gondozása nyomán előbb vagy utóbb kicsíráznak és százszoros termést hoznak...

Ha a szűkebb értelemben vett börtönpasztorációról kell számot adnunk – annak a tudatában is, hogy minden területen bőven van még teendő és eredményeink a lehetőségekhez és a szükségletekhez képest szerények – azt nyugodt szívvel és tekintettel tehetjük: A lelkipásztorok és a világi munkatársaink hirdetik az evangéliumot és terjesztik a keresztény erkölcsöt, értékeket a börtönökben. A levelező szolgálatunk reményt és emberséget csöpögött a börtönlakók szívébe. A folyóirataink, a Mécses és a Jobb Lator valamint a könyvkiadásaink a feladatainkat és céljainkat szolgálják. A társadalmi rehabilitációt végző otthonainkban a szabadult elítélteket fogadjuk: elhelyezésüket, munkájukat, élelmérésüket és gondozásukat végezzük.

Ha pedig a minden héten megjelenő imaszándékainkat, a Mécses Lalkiség katolikus vallási mozgalmát, annak liturgikus imaformájának a megvetettekért imádkozott keresztúti ájtatosságot, melyet minden hónap utolsó péntekén gyakorolják, hazánk és Erdély számos templomában (s itt-ott az egész világon), ha az első ökumenikus „szent”-nek, a Jobb Latornak mint Krisztusra mutató példaképnek az elfogadását, az ökumenikus keresztúti ájtatosságon való felekezetek közötti összefogással végzett munkálkodást az elítéltek körében főiskolai formában működő Teológiai Tanfolyamot tekintjük, akkor igazán hálát kell adnunk a Szentháromságnak a börtönpasztorációt messze túlhaladó és meghaladó kisugárzásért.

Mire volna szükségünk Uram? Igaz munkatársakra és állandó biztonságos és elégséges anyagi ellátásra. Adj Uram szeretni vágyó és alázatos szolgálatot vállaló munkatársakat, és adj Uram önzetlen támogatást!

Amen!

Jézus Krisztus feltámadásának bizonyossága adjon nekünk tudatos biztonságot arra, hogy ezek az Evangélium útmutatása szerint lehetséges érdemes és értékes életet élünk. Áldott Húsvétot kívánok minden olvasónknak!

A főszerkesztő

Tom James
kanadai anglikán börtönlelkész

Dismas – Az elítéltek védőszentje

Dismas a szentírásban és a hagyományban

A négy evangélium egyetért abban, hogy azon a pénteken, amelyet ma a keresztények „nagynak” neveznek, Jézussal együtt két bűnözőt feszítettek keresztre. János (19:18) Jézus két oldalán helyezi el őket; nem jegyez fel semmilyen kommunikációt a megfeszítettek közt. Máté (27:44) és Márk (15:32) szerint a két bűnöző követi a katonákat és a tömeget Jézus kicsúfolásában. Lukács (23:32-34) viszont úgy örökíti meg őket, mint akik dialógust folytatnak Jézussal, és ellentmondanak egymásnak. Ez a beszélgetés, valamint Jézus válasza az egyik bűnöző hitvallására az, ami felkelti érdeklődésünket a „jó lator” iránt.

„A megfeszített gonosztevők közül az egyik így káromolta őt: *Nem te vagy a Krisztus? Mentsd meg magadat és minket is.* De a másik megróttá ezt mondva neki: *Nem féled az Istent? Hiszen te is ugyanazon ítélet alatt vagy. Mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését kapjuk, de ő semmi rosszat sem követett el.* Majd így szólt: *Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te királyságodba.* Erre ő így felelt neki: *Bizonny mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.*”

Ha Jézus találkozását a két vele együtt elítélttel a mi börtönlelkézségünk releváns bibliai alapjaként értelmezzük, akkor érdemes utánanézni, mit tudhatunk, vagy végső soron feltételezhetünk erről a két Jézussal együtt elítélte emberről, a korai egyház kevésbé ismert apokrif iratai alapján.

A „sorok közt olvasásra” hivatkozás gyakorlata, azok számára, akik elismerik a Szentírás magyarázásának szükségességét, egyidős magukkal a szent iratokkal. De be kell ismernünk, hogy néhány szerző, megkísérelvén betölteni az evangélium feljegyzéseiben tátongó réseket, történetileg igazolható tények híján hóbortos képzelgésekbe merültek. Az Apokrif evangéliumok tele vannak ilyenyszerű betoldásokkal, ahogy látni fogjuk.

Jelentőséget tulajdonítva Jézus és a kereszt-társai közti diskurzusnak Lukácsnál, nem meglepő, hogy a korai egyházban némelyek, termékeny alkotókedvvel írtak ezekről az emberekről. Ám olvasva ilyen témájú történeteiket, készségesen egyetérthetünk a korai egyház zsinatainak ítéletével, amellyel apokrif státusban sorolták, ezt a ma már felejthető irodalmat, érthetően kevésbé hitelesnek tekintve a kanonikusként elfogadott, általunk jól ismert iratoknál.

A „jó lator” neve a legtöbb apokrif iratban és a későbbi hagyományban „Dismas”, ami valószínűleg a görög „dysme”-ből származik, ami egyszerűen „halálköt” jelent. Mindemellett az egyik forrásban a két megfeszített bűnöző a Zoathan és Chammatha, míg

egy másik apokrifban a Titus és Dumachus nevet kapta. A névebeli bizonytalanság ellenére a különböző szerzők egyéb részleteket is tudni vélnek. Egy 19. századi hagiográfus azt állítja, hogy Jeruzsálemben a Római-úton kis templom áll a jó lator otthona helyén, noha nem ott élt, hanem Egyiptomban, kairói születésű révén.

Az egyik legkétesebb apokrif írás, az *Arab gyermekvértörténet*, kapcsolatba hozza a gyermek Jézust, a két gonosztevővel, akiket később vele együtt feszítettek meg a Kálvárián. Elmeséli, hogy az Egyiptomban vezető úton két bandita belekötött a Heródes előmenekülő Szent családba. Amikor Titus – ez a jó lator neve ebben a változatban –, fellép társával szemben, hogy megkíméljék a Szent családot, a gyermek Jézus megjelent Mária-nak mondván: „Mától harminc évre, Ó anyám, a zsidók megfeszítenek engem Jeruzsálemben, és ez a két rabló velem együtt keresztre feszítetik, Titus a jobb, Damachus a bal kezem felől? és e napot követően Titus előttem megy be a paradicsomba.” Valószínű, ugyanabból a hitből ihletődött a találkozás, amelynek alapján Krizosztomosz Szent János elmondhatta, hogy a Boldogságos Szűz Mária felismerte a Jó Latort a kereszten, és imádkozott érte.

Ennek a történetnek a hihetetlen felnagyításával találkozunk a „Pilátus cselekedeteiben”, a kereszten elhangzó szavak kontextusaként: Dismas találkozáskor az Egyiptomba utazó Szent családdal, behódolt Mária szépsége előtt, mondván: „Ha istennek volna anyja, azt mondanám, te vagy az.” Az utazókat házába fogadta, s míg ő odajárt vadászni, felesége gondjaira bízta őket. Volt egy szüntelenül sírdogáló leprás gyermekük; ő meggyógyult Jézus fürdővizétől. Dismast mindez arra indította, hogy minden tőle telhetőt tegyen Mária megsegítésére, visszatértükben újra támaszuk volt, és Mária megígérte, hogy meghálálja a jóságát. Azért méltónak találtatott az irgalmas Isten kegyelme és az Ő Anyja által, hogy tanúbizonyságot tegyen a kereszten Krisztussal együtt.”

A történet másik verzióját meséli el egy angol szent, Szent Aelred of Rievaulx (1109-1176), aki bölcsen figyelmezteti az olvasót: „Úgy gondolom, nem haszontalan fenntartani ezt a hitet, mint ösztönzést a szeretetre, noha nem szeretném meggondolatlanul bizonygatni igazságát.” Lehetséges, hogy Szent Anselmus Jézus gyermekkoráról szóló Deditációit idézte, aki korának népi legendájaként kezelte, és nem „hitbizonyossággként”.

Aelred így adja elő:

„A meditációban nem kell átsiklani a Mágusok ajándéka felett, sem kíséret nélkül hagyni őt (Jézust), amikor Egyiptomba menekült. Azt hiszem igaza lehet annak, aki azt mondja, hogy őt az úton elfogták a

rablók, és egy ifjú jóindulata megmentette. Azt mondják, ő a rablóvezér fia volt, és amikor birtokába került a zsákmány, és a gyermeket az anyja keblén találta, olyan dicsfény jelent meg az ő kedves arcán, hogy az ifjú nem kételkedett abban, embernél nagyobb, akivel találkozott; szeretetre lobbanva átölelte a gyermeket, mondván: „Ő, legáldottabb gyermek, ha valaha eljön az idő, hogy irgalmas légy hozzám, emlékezz meg, és ne felejtsd ezt az órát.” Azt mondják, ez volt az a rabló, akit Jézus jobbjára felől feszítettek meg, s amikor a másik átkozódott, azt mondta neki: „Nem féled az Istent?” Majd az Úr felé fordulva, és megpillantva rajta azt a dicsfényt, amit gyermekként látott rajta, és nem felejtve az ő egyezségüket, azt mondta: „Emlékezz meg rólam, amikor eljössz a te országodba.”

A két gonosztevő elítéléséhez vezető még bőségebb választékot kínál, a szereplők és a háttér-körülmények terén, Pilátus cselekedeteinek erősen megkérdőjelezhető kiegészítése, amit „Arimáthiai József története” címen ismerünk:

11. Krisztus szenvedése előtt hét nappal két elítélt rablót küldetek Jerikóból Pilátushoz, akiknek a következő vétkei voltak:

12. Az első Gestas, levetkőztette és meggyilkolta az utazókat, a nőket lábuknál fogva felakasztotta és levágta mellüket, csecsemők vérére itta; kezdettől fogva erőszakos volt, nem ismert Istent, és nem tartott be semmilyen törvényt. A másik Demas, galileai volt, és egy fogadót vezetett; kifosztotta a gazdagokat, de jót tett a szegényekkel, még el is temette őket, mint például Tóbitot. Főleg zsidókat a fosztogatta, majd a törvénykönyvet is ellopta Jeruzsálemből, kifosztotta Kajafás lányát, aki a szentélyben volt papnő, és a Salamon titkos raktárát is elvitte, amit a szent helyen elzárva tartottak...

Lukács egyszerű, szűkszavú feljegyzése igencsak felértékelődik, miután átküszködtük magunkat a hiteliséget próbára tevő, dagályos, itt következő anyagon:

III.1. Őt (Jézust) elítélték és megfeszítették két rablóval együtt, balról Gestas, jobbról Demas.

III.3. Ám a jobboldali, Demas, ismerve Jézus isteni kegyelmét kiáltozni kezdett hozzá: Ismerlek Jézus Krisztus, te vagy az Isten Fia. Ismerlek Jézus Krisztus, akit tízezerszer tízezer angyal imád; felejtsd el az elkövetett vétkeimet; tedd, hogy ne ítéljenek fölöttem a csillagok és a hold, amikor te megítéled a világot: mert ördögi terveket szőttem éjszaka: ne szítsd fel a napot, mely most sötét, hogy ne beszélhessen a szívemben félszkelő ördögről: mert én nem adhatok ajánlékot neked a bűnök bocsánatáért. Már rámjött a halál bűneimért, de te bocsásd meg: ments meg, mindennek Ura a szörnyű ítélettől: ne adj erőt az ellenségnek, hogy felemésszen, légy örököse lelkemnek, ahogy az övének is, aki a bal oldalon függ; mert látom, hogy az ördög örvendezve viszi az ő lelkét, és teste semmivé foszlik. Se azt ne parancsold, hogy a zsidók közé menjek, mert látom Mózeszt és a pátriárkákat zokogni, és ujjongani az ördögöt fölöttük.

Azért, mielőtt szellemem eltávozna tőle, parancsold meg Uram, hogy irtassanak ki az én bűneim, és emlékezz meg rólam, bűnösömről, a te királyságodban, amikor beülsz a magasságos nagy trónjába, és ítéled Izrael tizenkét törzsét: mert súlyos büntetést készítesz a te világodnak, a te kedved szerint.

III.4. És amikor a lator eképpen szólt, azt mondta neki Jézus: Bizony, bizony mondom neked Demas, hogy ma velem leszel a paradicsomban:... De csak te egyedül fogsz lakozni a paradicsomban a második eljövetelemig, amikor megítélem őket, mert nem tettek vallást az én nevemről.

És azt mondta a latornak: Menj és mondd meg a keruboknak és hatalmasoknak, akik a lángoló kardot forgatják, őrizvén a kertet, amióta elsőként Ádám a paradicsomba helyeztetett, és áthágta és meg nem tartotta parancsolataimat, és kidobtam onnan...

Akarom és parancsolom, hogy ő akit velem megfeszítettek, belépjen a paradicsomba, és kapja meg bűnei eltörlését az én kedvemért, és romolhatatlan testbe öltözve lépjen a paradicsomba, és lakjon ott, ahol senki más emberfia soha nem lakhat.

Ez a forrás egy a feltámadás utáni dimenziót is hozzákapcsol Dismas történetéhez. József bebörtönzése kapcsán, leírja egy látomását: „... A hét első napján az éjszaka ötödik órájában Jézus bejött hozzám a börtönbe azzal a rabbal, akit a paradicsomba küldött, aki a jobbjára felől volt megfeszítve...”

Bár a Jézussal megfeszített két férfit Dismas és Gestas néven ismeri a keresztény egyháztörténet, amennyiben nevesíti őket, a Római Katolikus Egyház hivatalosan csak „S. Boni Lator” – „Szent Jó Lator”-ként emlegeti. Szentté avatásukat az egyházi hagyomány elfogadta. A bourges-i katedrális 13. századi festett ablaka Dismast ábrázolja, amint lelkét angyal viszi a mennybe. Ugyanőt Tizian „Győzelem” c. képén a győzedelmes szentek közé festi. A 15. századtól kezdődően az orosz ikonográfia is ábrázolja.

A római mártírológia Kr.u. 29-re teszi halálát, emléknapja március 25., a Boldogságos Szűz Mária angyali üdvözlétének napja, mert abban a tipológiában, amely összefüggést keres Jézus emberi fogantatása és halála közt, március 25., a keresztrefeszítés dátuma. A mártírológia azt is állítja, hogy a szent teste fennmaradt, és a bolognai Szent Vitális és Agricola templomban őrizték. Keresztjéről azt mondták, Cipruson őrzik, miután Nagy Konstantin anyja, Heléna, Jeruzsálemben megtalálta. Egy legenda megmagyarázza, hogyan azonosította a valódi keresztet, hogy miképpen különböztette meg egymástól a két lator keresztjét, azt nem.

Következésképpen megállapíthatjuk, hogy az evangélium elbeszélésében csekély jelentőséget kapna Jézus két társa a szenvedésben, ha Lukács nem tenne különbséget az ő jellemükben és Krisztus iránti magatartásukban. Az apokrif evangéliumok szerzői egyértelműen osztoznak Lukáccsal, ami a történelem megmentésében játszott szerepük jelentőségét illeti, kivéve abban, hogy előző életük rejtély kell maradjon, amennyiben helytelenítjük az igényes életrajzok jóindulatú, ám szükségtelen feldíszítését.

A Jó Lator hitvallásának jelentőséget tulajdonítani jogukban áll. A támadhatatlanul ortodox (igaz hitű) egyházatyák mint Szent Ágoston, John Cassian, Chrysologus Szent Péter, Aranyszájú Szent János, Jeruzsálemi Cyrill, Nyssai Gergely, Poitiers-i Hilarius, Szent Jeromos, Nagy Leo, Beda Venerabilis mindannyian utalnak Lukács bűnbánó latorjának jelentőségére.

A biblia „jó lator” úgyszintén fontos példa-lehetőség a mai hitfelekezetek számára mint modell, a hasonló élethelyzetben leledzőknek. *A bűnbánat életfogytiglan nyitott lehetőségéről tesz bizonyosságot Dismas, és hogy a megfeszített úrról, aki mindenkit, még a társadalom megvetettjeit és kutasztottjait is meg szeretné menteni, hitvallást tenni mindig és mindenütt van alkalom.*

Dismas korunk egyházában és börtöneiben

A nyugati egyházban a foglyok hagyományos „védőszentje” a 6. századi szerzetes, Leonard, Chlodvig frank király keresztfia, aki megengedte számára, hogy látogassa a börtönöket, és a kiválasztottakat szabadon bocsássa; némely hagyomány szerint a szabadulás feltétele az volt, hogy azután az ő kolostorában lakjanak. Leonard a nevelőtiszt, illetve az átmenetibörtön szponzorának prototípusa.

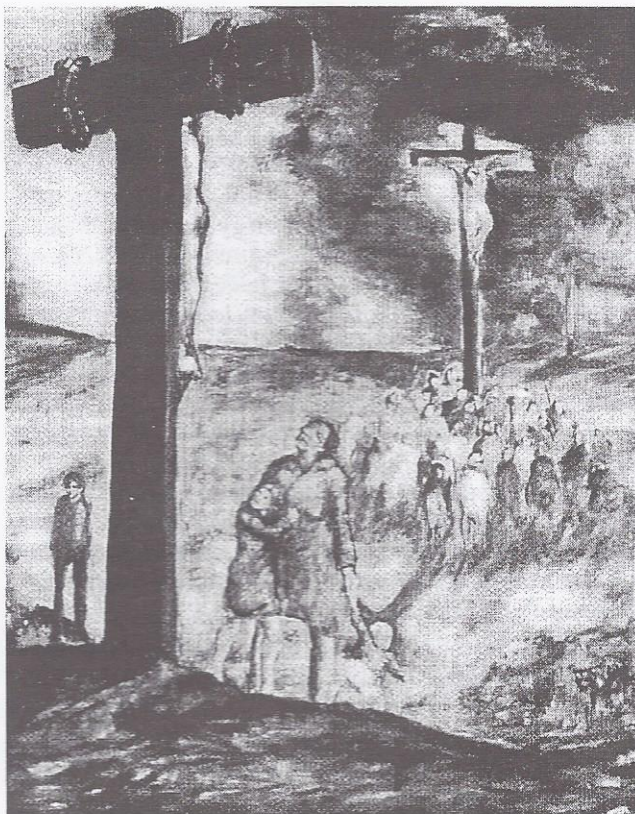
A bibliai szentek, akik bebörtönzésük idején bizonyosságot tette, mint Péter és Pál, szolgálhatnak

modellként a foglyok számára, de ők a mi normánk szerint erkölcsileg ártatlanok voltak, és téves ítélet miatt szenvedtek, nem úgy mint a mai elítéltek többsége. Dismas viszont, ahogy maga vallja, jogosan volt elítélve, amikor szenvedőtársaként Krisztussal találkozott, és mivel ő elfogadta Jézus irgalmát, Dismas valószínűleg egy sokkal relevánsabb hit-modell a bűnözők szemében.

Karl Barth, a kiváló 20. századi protestáns teológus, félreértve a két (lator) megkülönböztetésének hagyományát, a legkomolyabban egységes státusba helyezi a Jézussal megfeszítetteket. Mint mindig, a barthi teológia provokálja a konvencionális teológiai gondolkodásmódot. 1957 nagypéntekén, egy baseli börtönben – ahol időközönként prédikált – elítéltgyülekezet előtt elmondott, „A vele lévő bűnözők” címet viselő prédikációban Jézust és a két vele együtt elítéltet, úgy határozta meg, mint „az első, bizonyítható keresztyén közösség”-et:

Nagy dolgok történtek, mielőtt, Péter és a többi tanítvány csatlakozott ehhez az első keresztyén közösséghez. És amikor ezt megtették, a sorakozón csak a két gonosztevő mögé kerülhettek, akik már elsősk voltak, és együtt Jézussal fent a Golgotán.

Aranyszájú Szent János bizánci liturgiája előkelő helyet biztosít a bűnbánó latornak és kérésének. A vasárnapok többségén elhangzó harmadik antifónia, amit az evangélium belépése előtt énekelnek, tartalmaz egy bevezetést a boldogság-mondásokhoz a következő szavakkal: „Emlékezz meg rólunk Urunk, amikor eljössz a te a országodban.” És az áldozás előtt

A fenti kép Albany fegyházának börtönkápolnájában található. A bűnbánó latort ábrázoló falfestményt egy elítélt festette, önmagát is odahelyezve a bal oldalára.

ti imájában a pap ezt mondja: „...mint a lator tanúbizonyságot teszek rólad, emlékezz meg rólam Uram a te országodban.”

A római katolikus hagyományban a „Jó Lator” titulusa: „az egyetlen személy a keresztény történelemben, akit szentté avattak, mielőtt meghalt volna.” Dismast mint a halálraítéltek, a kínvallatásra várók, a rablók, a megátalkodottak védőjét hívták segítségül. Ugyancsak Dismasra utal a római katolikus temetési szertartásba foglalt kérelem: „Te paradicsomot ígértél a bűnbánó latornak: vidd testvérünket (nővérünket) a mennyei örömeinkbe.”

A II. vatikáni zsinatot megelőzően Róma engedélyezte a Jó Lator miséjét, minden október második vasárnapján. A zsinat után új miseszöveget ajánlottak, október 12-re, mint a szent napjára, de egyetlen hivatalos római katolikus naptárban sem jelent meg többé „Szent Jó Lator” napja.

Angliában, Kanadában, az USA-ban számos római katolikus püspök engedélyezett Szent Dismast segítségül hívó imákat, példaként idézünk egyet:

„Jézusom! Rabok rabja, add meg nekünk a kiváltságot, hogy Szent Dismashoz hasonlóan lehessünk vigaszod és öröme. Adj nekünk bűnbánó és alázatos szívet, hogy igazzá és tisztességgé válva, megvetvén hibánkat, felebarátainkat testvérként kezeljük, kezeljük, védőszentünkhöz hasonlóan mennyei öröme törekedhessünk. Ámen.”

A New York állambeli Ogdensburg püspöke engedélyezte ennek az imának a mondását a dannemorai clinton Fegyház „Jó Lator”-ról nevezett templomának hívei számára. Építése 1939-ben kezdődött, majd 1941-ben kibővítették. Ezt az „elítéltek által emelt templomot” a börtönlakók művészi munkái díszítik, s a továbbiakban az ő ügyességük emeli a művészi színvonalat, gyakran kimondottan erre a munkára nyerne kiképzést. Az eredeti templompadokat a közismert egykori elítélt, „Lucky” Luciano adományozta. A kereszthez kötözött Dismast egy hatalmas szobor ábrázolja a templomban.

Azoknak, akik Jézusra és Dismasra figyelve a mai börtönökben keresztény közösségeket igyekeznek alapítani, Karl Barth egy zavarbaejtő kihívást és egy ígéretet vázol fel:

A keresztyén közösség megnyilatkozása az a Jézushoz kapcsolódó embercsoport, bárhol is legyen, amelyik közvetlenül és félreérthetetlenül megérintve az ő ígéretétől és bizonyosságától van Vele. Ezt a viszonyt ezek úgy értelmezhetik, hogy Ő minden, Ő értük van, és mindent amit tesz őértük teszi. Ezen ígéret bizonyosságában élni jelenti a keresztyén közösséget.

Olyan ember írta – Les Patton – a következő gondolatébresztő poémát fél évszázaddal ezelőtt, aki elgondolkozott az ő börtönbeli temploma védőszentjének példáján. Feltehetően ez ma hatásosabb, mint az ősi apokrif legendák a Jó Latorról.

Kissé szűkszavú, ám szép történet
Sztorija a bűnbánó latornak,
Ki Krisztus Urunkkal együtt vérzett.
Szerepe kevés volt a kornak,
jelentéktelen. Pedig nem pusztá szóla,
Amit elrebegett a Kálvárián
– „Uram... emlékezz meg rólam...” –
Míg együtt függtek fenn a kínfán.

Csak tiszta hit lehetett képes
Ezt mondani, míg csúfolódtak mások.
És Krisztus felderült, bár homloka véres...
Csodálkozhattak a lelküket elásók,
Mert a tolvaj senkinek azt mondta
Feléfordulva – körül csend lett –
„Velem jössz ma a paradicsomba.”
És meghaltak együtt, egymás mellett.

A Jó Latornak mi volt a vétke,
nem közli az Írás, régi feljegyzés.
Az ítéletet, mely Krisztust keresztre kísérté
Ismerjük: sok ez, és mégis kevés.
Tudod halálukban mi a különbség?
A sors egynek ezt, másiknak mást rendel...
Jézus úgy halt meg, mint istenség,
A lator meg úgy, mint bűnbánó ember.

(Átvéve a kanadai Pro Life folyóiratból)
fordította: Molnár János

A JOBB LATOR MINT KRISZTUSRA MUTATÓ PÉLDAKÉPÜNK

Emléknapiját 1998-ban március 27-én,
pénteken ünnepelhetjük.

Az előző számunkban kértem minden börtönlelkipásztort, világi munkatársat, elítéltet és börtönpasztorációva foglalkozót, hogy emlékezzenek meg a Krisztusra mutató példaképünkről, a Jobb Latorról. Kértem, hogy tudatosítsák önmagunkban, az elítéltekben, és a világi hívekben azt a tényt, hogy őt e minőségben minden keresztény történelmi egyház vezetése elfogadta. Minden felekezet a maga dogmatikai, liturgikus lehetőségeivel éljen e nagyszerű lehetőséggel, hogy tekintetünket, szívünket, életünket Krisztusra irányíthatja az az ember, aki élete utolsó órájában a halálos kínszenvedése és a biztos pusztulás tudatában is, kitörve megátalkodottságából, felismerte a mellette ugyanúgy szenvedőben az Istent. Ő a bűnös, a gonosztevő, olyat tett, amit érdemes valamennyiünknek, szintén bűnös embereknek, követnünk!

A katolikus testvéreimet pedig arra kérem, hogy forduljunk a Jobb Latorhoz, mint égi patrónusunkhoz, értünk imádkozóhoz, közbenjárónkhoz, támogatónkhoz és példaképünkhöz. Kérjük Őt, támogassa a börtönpasztorációs tevékenységünket! Legyen az égi munkatársunk! Legyen szószólója Jézusnál a börtönben szenvedőknek! Imádkozzon a kétségbeesett és reménytelen foglyokért, hogy adjon nekik az Ur megbocsájtó, megnyugvást adó belső, lelki békét! Kérjük a Jobb Latort, hogy közbenjáróként imádkozzon értünk, mindannyiunkért, bűnösökért!

Kérem valamennyi katolikus, evangélikus, református főpásztort, hogy a Jobb Latort mint Krisztusra mutató példaképt a papságunk és a hívek klórében való terjesztését példájukkal és inspirációjukkal segítsék elő! „Hiszen a Jobb Lator a bűnbánat életfogytiglan nyitott lehetőségéről tesz tanúságot és Jézus Krisztusról, aki mindenkit, még a társadalom megvetettjeit és kitaszítottjait, elfeledettjeit is szeretné megmenteni... (Tom James szavait idézve)

Kérés a Jobb Latorhoz

Jobb Lator! Te Krisztusra mutató példaképünk!

Mi bűnösök, bűnözők, a szabad életben és a börtönben bűnhődők. Mi az élet keresztyére feszítették, akik tudjuk (ha még fel nem is fogtuk), hogy eljön a mi utolsó óránk is – könnyörögj érteünk Urunknál, Krisztusnál. Kérd Krisztust, hogy kegyelmes, könyörületes, irgalmas bíránk legyen! Imádkozz értünk, hogy legalább az utolsó óránkon adjon az Isten erőt és lehetőséget, hogy felismerjük Őt, és megbánjuk bűneinket!

Imádkozz a börtönökben szenvedőkért, a szabadultakért, a prostituáltakért és mindenkiért, aki a bűn útját járja, aki a bűnös életét éli, hogy minél hamarabb felismerje – általa is – azt, aki az Őt, Igazság és Élet: Krisztust!

Amen

Ifj. Lele József

Haragvásból szeretetet!

Minél hosszabbat él az ember, annál biztosabb, hogy olykor-olykor bosszankodik. Hovatovább haragszik: dohog, zsörtölődik. Addig nincs baj, amíg csak ezt teszi, hiszen emberi dolog a bosszankodás, a haragvás is. A baj akkor kezdődik, amikor eme küszöböt átlépi az ember. A következő lépéssel már a *bűn* lépcsőfokára jut. Mindegy, hogy mekkorát, s hogyan ki, mi ellen vétünk, mert amit elkövettünk, annak már – még a rákészülő gondolatnak is! – *bűn* a neve.

Gyermekkori csínytevéseink már hogyan ne fejlődhettek volna a bűnné, ha szüleinktől, tanítóinktól nem kaptunk volna szelíd, szép szavas figyelmeztetést? S ha a szép szó nem használt, csatant a nyakleves, iskolában meg suhogott a nádpálca. Azt mondta nemrég az egyik hajdani iskolatársam: „Józsí, té nem is vótál igazi gyérök, mert sé fenekest, sé körmöst nem kaptál.” De bizony kaptam én! Éspedig *Haumann János* kántortanító úrtól. Történt, hogy miután az első óra előtt az imát közösen elmondtuk, a tanító úr még kisietett. Vissza már málházottan jött. Egyik hóna alatt hozta a hegedűjét, kezében meg a vonót, a másik kezében meg egy csokor nádpalcát. Akkurátusan helyezte őket a katedrán lévő asztalra: egyik dolgot erről, a másikat meg arról; középre meg a napló került. Orrára tette szemüvegét, amelynek kereteiben fél üvegek voltak, így ha föl nézett, akkor az üvegek fölött látott minket. Érdekes haglejtéssel olvasta a névsort, ami abból adódott, hogy a magyarok kívül még több nyelvet is beszélt.

Szüülőhelyemen Tápén – 1994 táján, amikor a nála fiatalabb *Waldmann József* /szintén kántortanító/ urat hadba vitték – német nyelvet tanított, de volt néhány külön órás diákja is, akiket otthonában franciára tanított. És amikor a német nyelvoktatást betiltották, Hauman tanító úr csak azzal a kikötéssel maradhatott Tápén, ha a továbbiakban nem kántorkodik. Ő a család megélhetése miatt – három gyermeke és beteges felesége volt – fájó lélekkel bár, de lemondott a templomi szolgálatról, és lett – mostmár – orosz tanítónk. Ebben a nyelvben aztán méginkább nevezhetnéünk volt, ha a számunkra olyan nyakatekert orosz szavakat sorjázta. Később már nem csak nevettünk, hanem utánoztuk, magyarán csúfoltuk is; meglehetősen hitelességgel, amiért nemegyszer mérges lett ránk.

Egyik órán valami *májcsik* félét gyakoroltatt velünk, mivel az orosz szavak zenéje is fontos. Nos, itt olyan nevetőgörcs ragadott el bennünket, hogy a tanító bácsi /no nem: nem úr! / fölkapott egy nádpalcát, és engem kirántott az első padból. Ráfektetett a padra, és alaposan kiporolta a fenekemen a nadrágot. Tél volt, ami miatt jó szüleim két nadrágot adtak rám, ráadásul az akkor divatos hosszú alsógatyá – és természetesen egy kis gatyá is – tompította a verést. Mivel alig éreztem a vesszőt, hát hangoosan nevettem, ami miatt a tanító bácsi lerángatta a nadrágomat, és most a gatyák kaptak. Az már fájt, hogy a nevetésből hamar sírás lett.

Sem akkor, sem később nem haragudtam a tanítómra. Már akkor pontosan tudtam, hogy megérdemeltem a seggre verést. Mert – emlékszem – amikor azt a bizonyos *májcsikot* mondtam, olyan betyáros egy fintort vágtam, amiből a tanító megérezte, hogy az ő arcmozdulatait utánozom.

Csak egyre ügyeltem: az ellenőrzőbe ne írjon be. Nem írt, mégis hazajutott a híre a fenekelésnek, amit apám alaposan megfejtelt. Azt azonban máig sem értem, miért. Igaz, ha nagyon őszinte akarok lenni, őt is meg kellene értenem. Hiszen olyan politikai helyzetben éltünk akkor, amikor a magunk fajta vallásos családokat már egy ilyen – szinte semmit mondó – esemény

után akár el is internálhatták. De nékem akkor arról fogalmam sem volt. Mindaddig, amíg egy újabb csintalankodásomat követően maga Hauman tanító bácsi magához nem intett, mondván: „Jaska, ne pimaszkodj, mert ha valaki engem azért jelent fel, mert nem páhollak el, akkor nem taníthatok itt tovább, ráadásul apádékat is elinternálják.” Hűha?! Attól fogva százszor is meg gondoltam, rosszalkodok-e? Ha most visszagondolok, talán helyel-közzel vigyáztam. És attól fogva már nem csak azt néztem, mi jó nekem, hanem azt is, hogy este másik miatt is nyugodtan hajtsam párnámra a fejemet. Nem volt ez nehéz dolog, csupán arra kellett ügyelnem, hogy lehetőleg annyi tiszteletet adjak meg környezetemnek, amennyit magamnak másoktól remélek. Tehát nem elvárok, hanem – csak – remélek. Ebben meg egyeztem magammal egy életre.

Úgy látszik, nagyon komolyan vettem ön-intelmemet, mert bár voltak bökkenők az én életemben is, mégis igyekeztem par- ton, s főleg talpon maradni.

Hogy mik voltak a bökkenők?

Mindenek előtt az, hogy családuknak – amely családfának napjainkban 350 ága van, ennél fogva a népes Lele-had a délal- föld egyik legnépesebb családja – mondvacinált kuláksága miatt meg kellett elégedjek egy sima hentes és mészáros oklevéllel; később ugyanezen szakmában szerzett mesterlevéllel. A bökke- nőt itt az volt, hogy húsipari technikus pályára készültem. És amikor – jóval később – a Pick gyárban magam mögött tudhat- tam a 16 évet, és a szögedi múzeumba kerültem, sokszor eszem- be jutottak a megalázások, amelyek megint csak azért osztottak reám, mert „kulákfi” voltam. Mindebben az az izgalmas, hogy egy *Jancsik János* nevű tiszántúli valódi kulák fiából lett üzemi párttitkár tette – nem csak – velem, hanem mindazokkal, akik- nek a száját azzal igyekezett befogni, hogy megfélemlítette őket. Fölösleges volt, hiszen ki mert akkor az ilyenek előtt kér- dőmondatot zengni? Az ilyen Jancsik félelkből meg akkor annyi volt, hogy Tiszát lehetett velük rekeszteni.

Summa: ha állásban akartunk maradni, nevetni kellett akkor is, ha sírni, káromkodni lett volna kedvünk. Aztán is voltak még bökkenőim, de azokat már könnyen kezeltem, hiszen nagy volt a tapasztalatom a talpon megmaradásra, mert rákényszerített az élet.

És ebben a kényszerhelyzetben kóstolgattam-ízlelgettem a világ szebbik oldalát, hiszen visszatekintve már az is szépnek tetszik, amelynek bizony a hajdan fájdalmas tüskéi máig ben- nem vannak. Mondtam is egyszer valakinek: Hallod, ha kifor- dulnék a bőrömből, és olyan lennék, mint egy jólsikerült süni. De én nem fordulok ki magamból. Megtanultam; akkor is mérsékelt kell lenni, ha mások már ordítanak dühükben. Haragnak helye az én szívemben sohasem volt, ma sincsen, de tudom, soha nem is lesz. Az, hogy reám ki és miért haragszik, egyáltalán van-e ha- ragosom, már nem az én dolgom. A haragvásért mindenki maga felel majd. És azért is, ha a harag iszonyattá, gyűlöletté izzik, és életre tör. Sajnos egyre többen vannak, akik ital, vagy kábítószer hatása alatt cselekszenek végzetest. Pedig minden megelőzhető: nem kell eljutni a legfelső lépcsőig, ahonnan már a zuhanás kö- vetkezik! Akinek nincsen önismerete, önmegtartóztatása és ön- fegyelme, annak az élete elsősorban nem önmagára veszélyes, hanem a környezetére. A megrogzott rosszakat nemigen lehet visszahozni a szakadék széléről. Ha mégis, legtöbbjük akkor is elvész, mert röstell emberek elé kerülni ismét.

Mit tehetünk mi? Egyáltalán képesek vagyunk-e, és van-e jo- gunk a segítségre? A kérdés annak kapcsán jut szembe, hogy egy

önmagát felakasztott embert valaki levágott. S amikor az ember észhez tért hatalmas fülest adott az őt menteni akaróknak, hogy miért nem hagyta meghalni? Pár hét múlva megint lógott az ember, akkor már elment.

Az is eszembe jut ilyenkor, hogy sokszor hall az ember súlyos családi háborúskodásról, amelyben haláleset is van. Meg lehetett volna előzni, de sem a szomszédok, sem a rendőrség nem avatkozhat be. Ez döbbenetes!

Tessék mondani, ilyen esetben nem bűnrészes valaki?

Mondjuk a jog?! Meddig kell várni a szigorításra? Talán mindaddig, amíg halomra nem ölik egymást az emberek?

Nagyon elkalandoztam a címben fölirt két szótól, de visszanyarodok. Vissza, mert ennek az írásomnak nem a bűnözés akarna az üzenete lenni, hanem a megelőzés, és a megbocsátás. Azt mondta egyszer egy balesetvédelmi előadó a szalámigyárban, hogy „Mert kérem, véletlen baleset nincs!” Pár hét múlva csontozás közben a saját kezét úgy elvágta, hogy hetekre kiíratta magát. Mindenki csúfolta: „No mi az elvtárs, mégis van véletlen

baleset?” Emberünk azonban nem tágitott, hanem azt mondta, hogy *nincsen!*

Elgondolkodtam, és ma már igazat adok néki. Ugyanis, ha az ember mindent jól előkészít, akár a végzendő munkát, az útra indulást, tisztán tartja a lelkét, egyszerűen mindent amihez hozzáfogni szándékszik, akkor valóban kizárt a véletlenség.

Ily módon nem igaz az az állítás, hogy az ember élete csupa véletlenség. Annál inkább igaz, hogy rohanó világunkban kevés a türelmünk, idegesek és robbanékonyak vagyunk, aminek nemegyszer nagy ára van.

Megpróbált tehát az élet engemet is. Ezért bátorkodom a magamon kipróbált jó tanácsot hirdetni embertársaim felé: A harag elveszt, a szeretet nemesít.

A többi reánk bízatik: egymásért, családjukért vagy önmagunkért, illetve azokért, akiken segíteni akarunk, hogy ők se vesszenek el, hanem megmaradjanak szeretetben: Isten gyermekeinek.

A nuncius Atya levele a Jobb Lator emléknapijára

Igen tisztelt Majzik úr!

Az Ön „Mécses” szolgálata, amely céljával tűzte ki mind a bűntetésüket töltő elítéltek, mind a szabadultak lelkipásztori gondozását, patrónusává választotta a Jobb Latort, akit az Úr jobbja felől feszítettek keresztre.

Bár a Szentírás nem tesz említést az ő nevééről, számos név hagyományozódott át, amelyek közül leggyakrabban a Dismas-t említik. A római martirológium március 23-ára teszi ünnepét. Példaképnek tekintik a tökéletes bánat felindításához, és halálra a ítélték védőszentjének tartják.

Máté, Márk és János evangélista csak megemlíti, hogy Jézussal együtt két latort is keresztre feszítettek, egyiket a jobbja, a másikat a balja. Máté és Márk ezen kívül általánosságban hozzátesszi, hogy szidalmazták Jézust. Ezzel szemben Lukács az Úr és a jobbja felől megfeszített lator közötti párbeszédet hagyományozott át.

Lukács tehát helyesbíti Máté és Márk általános megállapítását: csak a bal felől megfeszített lator szidalmazza Jézust. A jobb felől megfeszített viszont elismeri és beismeri bűnét, a másik lator vádjait visszautasítja, kegyelmet kér Jézustól, és csodálatos vigasztalásban részesül: „Bizony, mondom neked: még ma velem leszel a paradicsomban!” (Lk 23,43).

Lukács Jézusnak a világ végével kapcsolatos szavaihoz kapcsolódik, amelyeket Máté jegyzett fel: „Akkor a király így szól a jobbja felől állóknak: »Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba az országot, amely nektek készült a világ teremtetése óta... Ezután a balja levőknek ezt fogja mondani: »Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek és az ő angyalainak készült.«” (Mt 25,34.41).

A Szentírás e szavai alapján meg vagyok győződve arról, hogy jól tették, amikor a bűnbánó latort választották lelkipásztori munkájuk patrónusává. Éppen Lukács evangélista elbeszélése mutat rá, hogy minden ember, akár az utolsó

percben is, lehetőséget kap a megtérésre. Ezt a lehetőséget vissza lehet utasítani, ahogy azt a baloldali lator teszi. Ő megkeményíti szívét, nem ismeri be bűnét és szemrehányást tesz Jézusnak, amiért nem segít neki, hogy tovább élhessen itt a földön. Tekintetét nem fölfelé, az örök életre irányítja, hanem ehhez a földhöz és a mulandó boldogsághoz ragaszkodik. Életfelfogása elhibázott, de nem mutat hajlandóságot arra, hogy helyeshítse, ezért rá is vonatkozik a bíró ítélete: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre”.

Egészen más a jobb lator viselkedése, aki megragadja az utolsó pillanat által kínált lehetőséget. Amíg a szívének dobog, sohasem késő akár egy teljesen elhibázott életet is helyrehozni, bizalommal az Úrhoz fodolni. Ő senkit sem hagy cserben, hanem szeretettel kitarja karjait, mint a tékozló fiú atyja, akiről a példabeszédet szintén Lukács írja le. Az Úr csak azt várja tőlünk, hogy elismerjük és beismerjük bűnünket és készek legyünk megtérni. Megint csak Lukács az, aki azokat a boldogító szavakat leírta, amelyeket a Jobb Latorra is alkalmazhatunk: „Mondom nektek, éppen így nagyobb öröm lesz a mennyben is egy megtérő bűnös miatt, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre” (Lk 15,7). Megtérése által a jobb lator azok közé fog tartozni, akikhez a világot ítélő bíró így szól: „Jöjjetek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba az országot, amely nektek készült a világ teremtetése óta”. Jézus szavai megerősítik ezt: „Bizony, mondom neked: még ma velem leszel a paradicsomban!”

Ebben az évben, amelyet a Szentatya különösen is a Szentlélek tiszteletének és imádásának szentelt, e Szentlélek bőséges kegyelmét kívánok Önnek és munkatársainak. A Lélek adjon Önöknek világosságot és erőt, hogy sikerüljön az Önökre bízottak közül minél többet, a Jobb Lator példája szerinti megtérésre és eddigi életünk megváltoztatására segíteni.

Karl-Josef Rauber
Apostoli Nuncius

Dr. Korinek László

A rejtett bűnözési vizsgálatok legfontosabb eredményei

(folytatás az előző számból)

A bűnözéstől való félelem földrajzi szintjei

1. Absztrakt, általános félelem a bűnözéstől, mint országos sőt világjelenségtől való tartás. Dinamikájában a háborútól, munkanélküliségtől, az inflációtól, környezeti szennyeződésektől való általános félelemmel mutat együttmozgást.

2. Konkrét egyénre vonatkoztatható, a lakókörnyezetben jelentkező bűnözéstől való félelem, mint személyes áldozattá válási kockázat. Ez pedig olyan személyes szorongásokkal mutat rokonvonásokat, mint a halálfélelemtől, családtag elvesztésétől, betegségtől, nyugdíjbavonulástól, tönkremeneteltől való félelem.

Mint láttuk a bűnözési félelemet annak szorongási részével együtt tudjuk csak megérteni. Az Egyesült Államokbeli Kansas City-ben egy kísérlet során beigazolódott, hogy a rendőrségi jelenlét erősítése a látványosan végzett őrzéskor által minden jel szerint nem befolyásolja a lakosság biztonságérzetét, ugyanis sem a járőrözés megkétszerezése, sem a rutinszerű járőrözés teljes beszüntetése nem mutatott hatást a biztonságérzetre. Vagyis a rendőrség (tágabb értelemben a társadalmi kontroll) látványos jelenléte legfeljebb a szorongókat nyugtatja meg a „csak” félőket nem: rájuk az a racionális bizonyosság hat, hogy a rendőrség ha hívja őket pillanatok alatt a helyszínen terem.

Társadalom- és kriminálpolitikai tanulságok

A társadalom eltérő sikerrel igyekszik ellenőrzés alatt tartani a bűnözést. A bűnüldözés és a bűnözés örök harcának vannak egyensúlyi és egyensúlyvesztési időszakai. Látványosan szabadultak el az indulatok 1977 júliusában New Yorkban az emlékezetes éjszakai áramkiesés következtében. Fosztogatások, erőszakos cselekmények tartották órákig rettegésben a lakosságot.

Ennél az esetről nemcsak az áramszolgáltatás, de a szociális kontroll rövidzárlatáról is beszélhetünk. Mert szociális kontroll maga a láthatóság, a kellőenivilágított utca is. Felmerül ezután a kérdés, mennyire hatékony egy-egy társadalom bűnüldözése, megvalósítható-e, vagy megvásárolható-e az átfogó társadalmi bűnözésellenőrzés, és érdemes-e megvenni?

Még nem is olyan régen a bűnözést a szocialista társadalmi viszonyoktól idegen, a kapitalizmusból visszamaradt csökevénynek tartották. E nézetnek édestestvére volt az a szocialista büntetési logika, hogy aki nem képes belátni a szocialista társadalmi rendszer fölényét az nyilvánvalóan elmebeteg, ergo ideggyógyintézetben a helye. Szinte minden korlátozás nélkül lehetett telefont lehallgatni, levelezést ellenőrizni és ki tudja miféle módon beavatkozni az emberek magánéletébe.

Az erős állami és társadalmi kontroll alatt tartott állampolgárnak természetesen jóval kevesebb lehetősége adódott, hogy bűnözzen, mint a polgári társadalmakban.

Kézenfekvő ezután a kérdés, milyen árat hajlandó fizetni egy társadalom azért, hogy távol tartsák tőle a bűnözést, bűnözőket?

Úgy tűnik az egyik ár, vagy áldozat a magánélet „átláthatóságának” engedélyezése. A totalitárius államok persze nem kérnek az állampolgáraiktól engedélyt, hogy rendőrállami módszerekkel felügyeljék őket, de mint láttuk a stockholmi példán néha a demokratikus berendezkedésű államok is alkalmaznak ellenőrző intézkedéseket, amikor a különösen veszélyes helyeket tv kamerákkal figyelik.

Az persze fölöttébb kétséges, hogy ez a lépés milyen hatékonyságú. Mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy az ott közlekedő járókelők nagyobb biztonságban érezhetik magukat, viszont emellett ismert az ún. áthelyeződési effektus is, ami szerint a bűnözési potenciál viszonylag állandó és kiszorítva egyik helyről egy másik olyan területre tevődik át, ahol a lelepleződés kockázata viszonylag kisebb.

Ezen túlmenően szakemberek megfigyelték, hogy a piroslámpán áthajtókat automatikusan lefényképező berendezés csak addig hatékony, amíg az adott környéken lakók körében nem válik általánosan ismertté felszerelésének a híre. A gép egy idő után már csak szinte kizárólag idegen városból jövőket fényképez. Továbbá az sem kizárt, hogy a bűnözésellenőrzésért fizetett árat nem mindenki tekinti magától értetődőnek. A rendőrség persze nem állhat mindenki mellett, de ez nem is lenne mindig kívánatos. A szinte az egész életünkre kiterjedő megfigyelés Orwell-i víziója (vagy sztálini gyakorlata) lehet, hogy egyeseket megnyugtatna, de közel sem biztos, hogy ezzel (és ilyen áron) a bűnözést megérné csökkenteni.

Mint láttuk a „stockholmi megoldás” széleskörű terjesztésétől nem várhatunk igazán kedvező változást.

Nézzük, milyen védelmet nyújtana E. asszony (és a társadalom) számára a megemelt összegű vagyonbiztosítás!

Mindenekelőtt világosan kell látni, hogy az emelkedő bűnözés egyesekben apátiát, másokban szorongást, ismét másokban viszont aktivitást, sőt agresszivitást vált ki kortól, nemtől és lelki karaktertől függően. Mivel az első kettőt már érintettük, most meg kell még különböztetni egymástól a másik kettőt, pontosabban ezek kriminális vonatkozásait. Az aktivitás és agresszivitás a bűnözésre adott pozitív válasz; megnyilvánulásaik a törvényes ön- (vagy társadalom) védelem, illetőleg az önbíráskodás.

Ezek akkor kerülnek általában előtérbe, ha a társadalom tagjai elégedetlenek az állami bűnözéssel szembeni hatékonyságával. Ilyenkor természetesen számos pozitív, de számos negatív jelenség is előfordulhat. Pozitívak közé sorolható a törvényes önvédelem technikai, életmódbeli megoldásai (pl. riasztókészülékek, lakossági járőrszolgálat), és negatív, a lincsbíráskodás mintájára űzött bosszúállás.

Nehéz állást foglalni ugyanakkor a vagyonbiztosítás bűnmegelőző hatásáról. Egyénileg ez lehet, hogy rövid távon megoldást kínál, hosszabb távon és főleg társadalmi méretekben azonban bűnözésemelkedést eredményez.

Ennek a mechanizmusa a következő. A biztosító-társaságok joggal írják elő a rendőrségi feljelentés megtételét kártérítési feltételként. A rendőrség azonban a biztosítók fogdmegjénének érzi magát és mivel kártérítés várható, voltaképpen úgy véli, hogy nincs olyan konkrét áldozat, akinek az érdekében nagyon kéne törni magát, ezért inkább más egyéb bűncselekménytípusokra összpontosítja az erejét.

Emiatt aztán a tulajdon elleni bűncselekmények felderítési arányszáma folyamatosan romlik, aminek következtében csökken az ilyen deliktumok elkövetőinek a felderítési kockázata, s ezzel együtt megnő a bűncselekmények száma is.

Így aztán az Egyesült Államokban már vannak olyan városok, ahol a biztosítók nem hajlandók vagyonbiztosítást kötni. Persze, hogy az állampolgár ne járjon hoppon, az állam rendszerint megtéríti a biztosító-társaságok veszteségeit, s így végeredményben az egész társadalom fizeti meg a „bűnözés adóját”.

(Ebben a bűnözési ökológiában persze valahol beáll a dinamikus egyensúly, mert az elviselhetetlen méretűvé váló bűnözés kiváltja a társadalom, vagy areleváns csoportok, illetőleg az egyének védekezési mechanizmusát és ez valamilyen tolerálható szintre veti vissza a kriminalitást).

Összefoglaló

Ha most végiggondoljuk a megtett utat láthatjuk, hogy tudományos igénnyel a bűnözés mennyiségi vonatkozásait a bűnügyi statisztika, valamint kiegészítője a látens bűnözés kutatásának segítségével ismerhetjük meg.

Az állampolgár viszont az ismereteit főleg a tömegkommunikációból szerzi, mely forrásból sajnos nemcsak pozitív, de negatív impulzusok is érik. A bűnözéssel szinte szükségszerűen együttjáró erőszak-ábrázolás egyesekben indokolatlanul félelmet, míg másokban agresszivitást is kiválthat.

A szorongókat talán megnyugtathatja a társadalom nagyobb kontrollja, de ez a többségnek nem biztos, hogy kívánatos lenne.

Össztársadalmi méretekben a vagyonbiztosítás nem nyújt igazi segítséget, és végül a rendőrség sem tud korlátozott kapacitásával mindenkit megvédeni. Hol van ezek után a megoldás? El kell tűrnünk a bűnözést, mint valami sorscsapást, mint a társadalom tehetősebb rétegét sújtó „luxusadót”, és tényleg megvalósul az önmagát megvédeni képtelen, alapsejtjeire széthulló társadalom víziója? Vagy a társadalom mégis meg tudja magát védeni?

Bár az eddig elmondottak után hurraóptimizmusra semmi okunk, azt azonban máris leszögezhetjük, hogy eddig még egyetlen társadalmat sem söpört el a bűnözése. Ugyancsak a látens bűnözési vizsgálatokból ismerjük, hogy a vizsgált valamennyi ország felnőtt lakossága túlnyomó részben (leszámítva a közlekedési szabályokat) a jogi normákkal konform módon, törvénytisztelőként éli le az életét, még akkor is, ha a törvénytisztelőknak csak egy része került az igazságszolgáltatás gépezetébe. Vagyis a többségi törvénytisztelő veszi fel (az erre szakosodott apparátusa segítségével) a harcot a törvénytisztelővel.

A változó társadalmi feltételek között e harcban persze lehetnek vesztes csaták, emelkedhet a bűnözés, de a dinamikus egyensúly nem juthat olyan katasztrófális helyzetbe, mint azt némely borúlátó jóvókutatók feltételezik. Ennek az oka pedig az, hogy nem csupán a bűnözés társadalmasodik, de a bűnüldözés is, mégpedig oly módon, hogy bűnmegelőzési ismeretek birtokában a társadalom önvédelmi mechanizmusa, ha időeltolódással is, de emelkedik.

Elvitathatatlan, hogy részben a tömegtájékoztatás is felelős a világméretű bűnözésemelkedésért, de egyúttal vele teremtdött meg az a csatorna, amivel egyidejűleg nagy tömegnek a szocializálása, felvilágosítása is hatékonyan végezhető el.

Mobilizálni kell és lehet a társadalmat, hisz „Jobb a betörőt kizárni, mint bezárni!”

(vége)

Dr. Lénárd György
püspöki helynök, tanfolyamigazgató

Veni Sancte a börtönben

A szegedi Csillag börtönben február 3-án a Szentlélek Úr Istent hívtuk segítségül egy egyedülálló kezdeményezés indításaként.

Hittudományi tanfolyam indult a börtönben főiskolai szinten. Azt hiszem, ilyen még nem volt a világtörténelemben, hogy egy börtönben az elítéltek számára hivatalos jóváhagyással hittudományi tanfolyamot tartsanak.

Majzik Mátyás agyában, illetve inkább szívében fogant meg a gondolat. Megvallom, amikor először szólt róla, kétkedve hallgattam. Szívem mélyén viszont örültem és biztattam, hogy próbáljuk meg. Az ő érdeme a szervezés is, egyrészt a börtönben, másrészt a tanári kar toborzásában. A tanári kar három ferences szerzetesből, a görög katolikus parochusból, egy világi teológusból és jómagamból, mint a kar igazgatójából áll. Majzik Mátyás pedig továbbra is végzi a szervezési és adminisztrációs munkát. Az egyház részéről Gyulay Endre püspök úr engedélyével és jóváhagyásával történik mindez. A börtön vezetőségétől pedig minden benti segítséget megkapunk.

Így indulhatott el a tanfolyam 15 hallgatóval. Négy félévesre terveztük, heti négy órában, félévenként vizsgákkal és az eredményről bizonyítvánnyal. Az első két félév anyaga: bevezetés a keresztény gondolkodásba és életbe, szentírástudomány és egyháztörténelem. A másik két félév anyaga: a hit tudománya (dogmatika), erkölcsan (moralis), szentség és szertartásan (liturgia).

De mi a célja ennek a tanfolyamnak? Hiszen akik elvégzik, kifelé – legalábbis egyelőre – nem sokat érnek a bizonyítvánnyal. A mi célunk nem is pusztán ismeretközlés. Nyíltan beszéltem erről a Veni Sanctén és utána a hallgatókkal való találkozón. Célunk sokkal magasztosabb és mélyebb. Ahhoz szeretnénk segítséget nyújtani, hogy a hallgatók kialakíthassák a minél mélyebb és élőbb belső, lelki életüket és így a börtön körülményei között is kiegyensúlyozott, boldog emberek lehessenek.

Minden ember életének ugyanis két oldala van: egy külső és egy belső. A külső életünk a mindennapi cselekedeteink a reggeli ébredéstől az esti elalvásig: munkánk, szórakozásunk, találkozásaink, vagyis ami látható belőlünk. A belső életünk: gondolatunk, vágyaink, szándékaink, célkitűzéseink, érzelmeink, gyöttrődéseink, örömeink, bánataink, félelmeink és így tovább, vagyis ami nem látható belőlünk. A külső életünk nagyon korlátozott és nemcsak a börtönben. Korlátozzák a kötelességek

(munkahely, család), a lehetőségek, azok, akik parancsolhatnak nekünk, a távolságok, a pénz, stb. A belső életünk viszont elvileg korlátlan. Csak mi magunk korlátozhatjuk. Igazából az a mi saját életünk. Oda kívülről senki be nem törhet, senki meg nem változtathatja, senki sem korlátozhatja. Az, az én valódi szabadságom világa.

Ennek ellenére a mai emberek nagy része elhanyagolja belső világát. Persze ettől nem szűnik meg, csak tele lesz mindenféle ocsmánysággal, rendtelenséggel, sötétséggel, félelmekkel. Ezért még kevésbé mer magába nézni, fél a csöndtől, a magánytól és méginkább kifelé éli életét. Így azonban az ember élete egyre sivárabb üresebb, beszűkültebb lesz. Viszont az is igaz, hogy belső életünk csak akkor lesz valóságos élet és nem csak fantáziálás, légvárépítgetés, ha Isten lakik szívében, lelkünkben, ha ennek a belső életnek lényegét az Istennel való párbeszédem alkotja. Erre minden lehetőségünk megvan, hiszen Jézus azt ígérte: „*Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni*” (Jn 14,23). Isten részéről tehát teljes a készség, de belső világomat nem töri fel erőszakkal, nekem kell megnyílnom feléje. Jézus mondja: „*Nézd, az ajtóban állok és zörgetek. Aki meghallja szavamat és kinyitja az ajtót, ahhoz bemegyek.*” (Jel 3,20). Ebben szeretnénk mi segítséget nyújtani. Ezért kértük a Szentlélek Úr Istent, úgy tudjuk közvetíteni Jézus szavát, igazságait, hogy annak nyomán a hallgatók megnyissák szívüket, lelküket Isten előtt.

Jöjj Szentlélek Úristen
Áraszd ránk teljesen
Mennyből fényességedet,
Mennyből fényességedet!
Jöjj el, jöjj el, jöjj el, jöjj el,
Jöjj Szentlélek Úristen!

LEVELEZŐKKEL TALÁLKOZTAM

„A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik,
nem is kevély.”

Pál apostol Korintusaknak írt első levelének szavai lengték körül azt a délutánt, amit 1998. február 10-én a Mécses Szeretetszolgálatban levelezői csoportjának vezetője – Böszörményi Judit – meghívására az Óbudai Katolikus Templom Közösségi Házában töltöttem.

E találkozó célja kettős volt:

Egyrészt a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság elnöke – dr. Majzik Mátyás Úr – beszámolt az utóbbi időben elért eredményeiről, másrészt pedig a Szeretetszolgálat lelkes aktivistái beszéltek önként vállalt és igen nehéz munkájukról, tapasztalataikról és gondjaikról.

A délután folyamán olyan gondolatok cserélődtek, melyeknek középpontjában az elítélt állt. Azok gyűltek össze, akik komolyan veszik Pál apostol fenti szavait, akik önzetlenül, szeretetük egy részét a társadalom kitaszítottjainak adják. Munkájukat névtelenül, viszonzást nem várva végzik.

Tudatosan, tervezetten – a jövőre koncentrálni építenek egy utat, amely talán segít az elítélteknek a szabadság utáni beilleszkedésében.

Honnam merítik ehhez az erőt?

Úgy gondolom, belső békéjük, lelki harmóniájuk a magyarázat erre, amivel befogadják az újonnan érkező társakat és a megtévedteket. A lehetőség kevés, de a hit, mely őket vezérli, annál nemesebb.

„A szeretet ... nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel.”

Miért idézem ezt a gondolatot?

Nevelőmunkám során folyamatosan figyelhetem a levélváltásokat, a karácsonyi csomagok átadásának pillanatait. Jelen voltam akkor, amikor az elítélt sérelmezte a kapott csomag szerény tartalmát.

Öreg kezek által készített linzerek, karácsonyi díszek és üdvözlő volt benne, melyet a szeretet, a gondoskodás és az adni vágyás valósított meg. Láttam a nénikét, úgy éreztem, hogy önmagából adott valamit, amit egy olyan embernek szánt, akit sose látott.

Most – először személyesen is találkozhattam velük. Lelkességük, önzetlenségük magával ragadott.

Kívánom, hogy életüket végig kísérje ez a hit!

Akik a büntetés-végrehajtásban, az elítéltek közelében dolgoznak – elsősorban a nevelők – látják elesettségüket, kitaszítottságukat, kínjaikat, de látjuk azt a pillanatot is, amikor a reménysugár megcsillan szemükben.

A fogvatartottak nagy részének nincs igazi családi kötődésük, így mérhetetlen öröm számukra, ha ebben a zárt világban mégis kapnak levelet, melyek – ha jel-igék is – az élettel, a társadalommal köti őket össze. Szeretném, ha a Szeretetszolgálat önkéntes levelezői számára is jutna mosolyukból. Az összejövetelen mindenki tudta, hogy csodákat tenni nem lehet. Igazi családot, munkát, megbecsülést nem lehet pótolni, de minden embernek éreznie kell, hogy van aki – ha névtelenül is – de gondol rá, így nincs egyedül a világban.

„A szeretet ... Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.”

A levelezők elmondták, hogy időnként falba ütköznek, sokszor kell „harcolniuk” a környezetükben élők előítéleteivel. Ennek ellenére hiszik, hogy tevékenységükkel sikerül kellemes perceket szerezniük az elítélteknek és bíznak abban, hogy ezáltal elviselhetőbbé válik számukra a szabadságvesztésben eltöltött nehéz idő. Köszönetet nem várnak és gyakran nem is kapnak, de ez nem tántorítja el őket, mert tudják, hogy „Semmi sem képes oly magasra nő és oly mélyre hullni, mint az ember.”

Nem vagyok hívő, de amikor körben állva, egymás kezét fogva imádkoztunk, megérintette szívemet az igazi, mély kereszténység.

„Mert ... megmarad a hit, a remény és a szeretet, ez a három, de közülük is a legnagyobb a szeretet.”

Rózsa Lászlóné
nevelő

Levelezőink figyelem!

Májusban lehetőséget kaptunk a Kalocsai Fegyház és Börtön megtekintésére (Női büntetés-végrehajtási intézet) A látogatásra előzetesen jelentkezni a Társaság központjában lehet írásban vagy telefonon.

Fazekas Margit

Újabb szemelvény a német Fekete Kereszt önkéntes segítők számára készült magyar kiadásra váró tananyagból.

A sikeres élet nem jutalom, hanem kegyelem, amiért köszönettel tartozunk!

Gondolatok a lelki gondozás alapkérdéseiről

Mi, bűnelkövetővé lett, a társadalom peremére szorult embereket gondozók, folyton fájo és nyomasztó sebeket kényszerülünk látni. Tapasztalunk kell, mennyi mélységesen sérült és beteg van ezek között a nagyon kemény, öntörvényű emberek között. Miután tisztáztuk hozzájuk fűződő viszonyunkat, – amit újra meg újra, folyton-folyvást tisztáznunk kell, – nagyon gondosan, Krisztus tanításához hűen kell viselkednünk a más utat járókkal. Ha valakivel meg szeretnénk értetni, hogy Isten őrá se mondott le, ő is remélhet, ezt csak úgy tehetjük meg, ha lelki gondozása során azt tapasztalja, hogy valóban odafordulunk hozzá. Szavainkat, amellet, hogy hitelesnek kell lenniük, tekintettel, a vele való viselkedésünk hogyanjával és mikéntjével is alá kell támasztanunk, meg kell erősíteniük előtte.

Gondozottjaink gyakran önmagukkal is nehezen jönnek ki. Megtépázott önértetünk miatt sokan nagyon bizalmatlanok. Sokan nem is ismerik az igazi bizalmat, barátságot, így könnyen engednek mások káros befolyásának, így próbálva elnyerni barátságukat, bizalmukat. Önismeret híján sokan túlbecsülik magukat és képességeiket, igyekeznek feltűnni, a figyeltme felhívni magukra. Sokan saját magukkal is válságban vannak, önmagukra irányuló félelmeiket és agressziójukat csak úgy vezetni le, hogy kiélik, és eközben rendre sértik meg más emberek jogait. Sokuknál e a későbbi bűnelkövetésre hajlamosító tényezőkből több is együtt van, erősítve egymás negatív hatását. Ezek az emberek végül nem is látnak más megoldást, mint a bűnözés útját. Olykor persze az is előfordul, hogy valakit a tények és események láncolata ragad magával, egyszerűen csak belesodródik egy bűncselekménybe anélkül, hogy megfelelő ellenállást tudna vagy akarna tanúsítani, és csak utána kap észbe, dőbben rá, hogy mit is tett, mibe is keveredett.

Nem lehet az élet minden konfliktusát hitproblémaként kezelni. Csak ért, aki mindig absztrakt tanokat, biblia citátumokat és jól hagzó bölcsességeket nyújt a helyzethez illő gyógyító szavak és tettek helyett; aki a válaszkeresőben azt a benyomást kelti, hogy: „Itt csak szép szavakkal fizetik ki; csak szép szózatokkal a biblia házi patikájából, semmi mással.” Ha elhamarkodva, leegyszerűsítve reagál,

ha nem veszi komolyan az emberekre leselkedő veszélyek végtelen sokféleségét, nem tud eleget tenni vállalt megbízatásának. Csak érni el, hogy egy negatív élménnyel gazdagabban, – csalódottan és unatkozva fordulnak el tőle. Az ilyen viselkedést gyakran szinte kínos dilettantizmus is jellemzi, ami szintén nem vezethet jóra a gondozottjához fűződő kapcsolatában.

Sok válaszra váró kérdés merül fel a lélek-gondozással kapcsolatban:

– Van-e gondozónak annyi élettapasztalata, amennyi a megértéshez szükséges?

– Mennyi tudásra van szükség ahhoz, hogy egy kóros pszichés folyamatot meg tudjon különböztetni egy vallási krizistól?

– Milyen belső, a lélek legmélyéről jövő, és milyen kívülről ható tényezők határozzák meg az ember lelkiállapotát?

– Milyen kapcsolat van a sors és a bűn között,

– Az öntudat milyen szintjéig hatol le a bűn?

– Egyáltalán, mi az a „lelki gondozás”?

A lélek-gondozást egyfelől a pszichoterápiától, másfelől a szociális gondozástól kell elhatárolnunk. A pszichoterápia az orvostudomány válasza a megbetegedett lélek segélykiáltására. (Ha valaki azt állítaná, hogy a lélek-gondozás helyettesíteni tudja a pszichoterápiát, ugyanannyi joggal azt is állíthatná, hogy a lélek-gondozás helyettesíteni tudja a sebéstet.) A szociális gondozás a humánium, a közösség válasza a külső, szükségét szenvedő ember segélykiáltására.

Mivel az ember egységes egész, természetesen vannak érintkezési pontok. A lélek-gondozó sem jelentheti ki egyszerűen azt, hogy „Én csak a lelke-dért vagyok felelős!” ahelyett, hogy ne segítene teljes erejéből enyhíteni a felismert külső szükségét. El is veszítené a szavahihetőségét! Ám a szociális gondozás önmagában mégsem lélek-gondozás. A pszichológia, a pszichoterápia valamint a nevelés- és társadalom-tudományok állandó kihívást jelentenek a lélek-gondozás számára: felhasználja a humán-tudományok véleményét, segítségükkel igyekszik úgy közvetíteni az evangéliumot, hogy az valóban célba érjen, de egészen másfajta reményre épül, mint azok.

A lelki gondozással együtt jár, hogy a fogvatartott és segítője között bizalmas kapcsolat alakul ki. Az önkéntes segítő és a fogvatartott viszonya csakis a kölcsönös bizalmon alapulhat. Enélkül nincs eredményes lelki gondozás.

A segítő kapcsolatban mindig a másik mellett kell állni! A beszélgetéshez szükség van bizonyos távolságra, nem azonosulhatunk beszélgetőtársunkkal, paradox módon el kell hát távolodnunk tőle, hogy meg tudjuk őrizni saját identitásunkat, hisz ha eggyé válunk a másikkal, akkor nem tudunk már többé segíteni neki. A szükséges és elégséges távolság megtalálása és megtartása a lélegzõgondozás egyik fő etikai problémája. Minden közel-kerülés könnyen túlközel-kerüléssé válhat; az odafordulásban – ami minden kapcsolat alapja – állandóan ott a veszély, hogy korlátokat hágnak át, nem veszünk figyelembe határokat, nem tartunk kellő tiszteletben intim kérdéseket. Ha a segítő belesik ebbe a hibába, fáradozásai könnyen kárba veszhetnek. Közel lenni a másikhoz, mégse túl közel lenni hozzá. Ennek mérlegelése az önkéntes segítő feladata, sikere is rajta múlik. A lélegzõgondozás folyamatát leginkább két párhuzamos egyeneshez lehet hasonlítani, melyek szorosan egymás mellett futnak, anélkül, hogy érintenék egymást.

A lélegzõgondozói beszélgetés mindennek elõtt arra jó, hogy a partner beszélhet, hogy kibeszélheti magát, hogy teret kap a problémái, kérdései megfogalmazására. Nem kell elhamarkodottan felajánlani a segítségünket. Minden nehézségnek megváltozik a súlya, ha a hozzánk forduló végre egyszer kibeszélheti magából, ami nyomasztotta. Nem arról fog beszélni, amire az önkéntes segítő kíváncsi lenne, hanem arról, amit õ el akar mesélni. A fogvatartott nyilván jobban ismeri a saját problémáit, mint az önkéntes segítő. Ha arra lehetõséget kap, azt fogja elmondani, ami neki a legfontosabb, és az önkéntes segítő számára ez kell, hogy a legfontosabb legyen.

Az ember csak akkor tud oldottan beszélni, ha talál valakit, aki képes figyelmesen meghallgatni. Az meghallgatás a lélegzõgondozás legeslegnehezebb feladata. Mennyire kalandozik el az önkéntes segítő a beszélgetés alatt? Milyen gyakran nézi meg lopva az óráját? Partnere mindezt pontosan érzékeli, és nem beszél tovább, vagy legalábbis nem arról, ami nyomasztja, ami fontos neki. Az aktív hallgatás képességét ki kell fejleszteni és tréningezni, mert ez segít az elõadott mindennapi problémák mögött felfedezni partnere életének alapproblémáit, helyesen érzékelni és értékelni az õt mozgó érzelmeket.

Nagyon fontos követelmény, hogy ne botránkozzunk meg azon, amit a beszélgetés során hallunk. Még akkor se, ha valami nagyon felkavarna is! Hiszen minden helyzetben bármi megtörténhet! Ez olyan igazság, amit mi, keresztények mindig világo-

san kell, hogy lássunk: a sikeres élet nem jutalom, hanem kegyelem, amiért köszönettel tartozunk!

Az önkéntes segítő nem beszélhet ki a hozzá fordulóval más személyt. Partnere problémáira kell korlátoznia a beszélgetést. Ha nem így tesz, nagyon könnyen eljátszhatja partnere bizalmát, aki tettebõl azt a következtetést vonhatja le, hogy ha a segítő most vele beszél ki egy másikat, akkor máskor mással meg õt beszéli ki.

A segítő nem állhat idegen célok szolgálatába. Csak a hidépítésben segíthet két ember között, vagy közvetíthet, de nem küldhetik el pl. a szülõk „megtévedt” gyermekükhöz, hogy ott bármiféle érdekeket képviseltesse vele. Épp így nem teheti meg az önkéntes segítő, hogy kritikátlanul képviselje pártfogoltja érdekeit egy harmadik félle szemben.

A segítő nem bocsátkozhat hatalmi harcokba. Ismerje fel a beszédben rejlõ csapdákat és rejtett szándékokat: a feltörõ panaszáradat csak azt mutatja, hogy partnere lelkében sebek vannak. Ahelyett, hogy a panaszokból és vádaskodásokból kiindulva a tények szintjén vitába bocsátkozna, ki kell tudnia hallani, hogy hol vannak a sebek, és partnerevel együtt azon kell elgondolkodnia, amitõl megoldás remélhetõ.

A segítőnek tudnia kell, hogy amit a fogvatartott a beszélgetés során legelõször elpanaszol, az rendszerint nem a legfontosabb, nem a leglényegesebb problémája. Meg kell várni, míg jelzi, hogy készen állméllyre ható beszélgetésbe kezdeni.

Az önkéntes segítőre nem vonatkozik a lélegzõgondozók törvényben is szavatolt titoktartási kötelezettsége. Mégis magától értetõdõnek kell tekinteni, hogy mások elõtt hallgatnia kell a rábízott információkról. A mi korunkban fontosabb, mint valaha is volt, hogy legyenek hallgatni tudó emberek, akik élnek is e képességükkel. Egyenesen a gyógyulás forrása lehet, ha a beszélgetõ társ azt tapasztalja, hogy nem használják fel ellene, vagy nem hallja vissza harmadik vagy negyedik személytõl élete keserû eseményeit, melyeket elmondani is oly nehezen tudott. A büntudattól, vétectõl, gátlásoktól, terhektõl, félelmektõl remélt szabadulást a beszélgetéstõl. Milyen szörnyû lenne, ha épp a beszélgetés miatt kerülne újabbak fogságába. A külsõ körülménynek is feltétlen titoktartást követelnek, melyek között a beszélgetés zajlik. Az önkéntes segítőre törvény helyett a morális, etikai és keresztényi kötelességtudat parancsolja a hallgatást. Ez alól csak olyan dolgok jelenthetnek kivételt, mint a súlyos bûncselekmények elõkészítése, az intézet biztonságának súlyos veszélyeztetése, vagy valamely fogvatartott életének veszélybe kerülése. Ilyenkor az intézeti paphoz, vagy az intézet illetékes bizalmi emberéhez kell fordulni.

Fordította: Dr. Végh József

Börtönpasztorációs konferencia 1998

A JOBB LATOR című folyóiratunk és a Mécses Lelkiség fennállásának ötödik évfordulója alkalmából Szegeden 1998. november 5–7-ig börtönpasztorációs konferenciát szervezünk! (Lásd előző információnkat a Jobb Lator előző számában) A konferencia tervezett programja:

- nov. 5., csütörtök:** de. regisztráció – szálláshelyek elfoglalása
du. regisztráció – szálláshelyek elfoglalása, fakultatív látogatás a Szegedi Fegyház és Börtönben
este közös vacsora – ismerkedés
- nov. 6., péntek:** reggeli szentmise a Dóm altemplomában
de. A konferencia megnyitása
Plenáris ülés: a felkért főelőadók előadásai
Közös ebéd.
du.: szekcióülések: teológia
gyakorlati
jogi, elméleti
este: ökumenikus keresztúti ájtatosság
Közös vacsora, utána beszélgetés, fakultatív program: színházi vagy hangverseny előadás
- nov. 7., szombat:** De: Plenáris ülés: A szekcióvezetők beszámolója
A konferencia zárása.
du. fakultatív kirándulás Ópusztaszerre: Feszty körkép.

A információk közlését folytatjuk: Érdeklődni, jelentkezni a Társaság központjában lehet!

Figyelem!

Szeretettel várjuk szíves jelentkezésüket előadónak, a tapasztalatairól beszámolóknak, közreműködőnek: adminisztrációs, útbaigazító, ügyintéző, kísérő, tolmács stb. munkatársnak a konferenciánkra!

JOBB LATOR a Mécses Lelkiség lapja

Kiadja: a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság katolikus börtönlelkipásztori szolgálata
Alapító főszerkesztő: Dr. Majzik Mátyás – Szerkesztőség: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Telefon/fax: 36 62 495-592.

E-mail cím: mecses_majzik@tizsanet.hu http://www.tizsanet.hu/mecses_majzik/

ISSN 1218-4284

Előfizetés egy évre: Belföldön 500 Ft, külföldön: 10 USA\$ vagy ennek megfelelő értékű más valuta
Nyomdai kivitelezés: Agapé Kft. Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged